

Tillbaka till hemtjänsten

Magnus Krossén riskerar att förlora den assistans han haft i 15 år för att istället få "personlig service med boendestöd". Detta skulle få dramatiska följder för honom själv, hans familj och hans assistenter.

JAG TRÄFFAR MAGNUS KROSSÉN på hans arbetsplats på Särnmark assistans, där han som controller arbetar med systemutveckling, analyser, omvärldsbevakning och kundekonomi. Han tar emot mig över en kopp kaffe just efter att en kollegas födelsedag firats på företaget. Magnus Krossén är idag egen arbetsgivare åt sina assistenter, förutom åt hustrun som har Särnmark assistans som arbetsgivare. Han har dock upplevt hemtjänst tidigare.

” Jag kommer återigen att stå med mössan i hand och vara tacksam”

– Jag hade hemtjänst några månader innan jag 1994 fick ett LASS-beslut på 80 timmar per vecka. I takt med att jag blev starkare och mer självgående, ersattes det vid en omprövning med ett kommunalt LSS-beslut på 49 timmar. Idag är det reducerat till 33,5 timmar per vecka.

MAGNUS KROSSÉN ÄR LÅNGTIFRÅN ensam. Det finns runt 3 000 personer med "kommunal assistans", vilka enligt LSS-kommitténs slutbetänkande istället bör ha LSS-insatsen "personlig service med boendestöd". Om detta blir verklighet, befärrar Magnus Krossén en återgång till den hemtjänst han lämnade för 15 år sedan.

– Jag kommer återigen att stå med mössan i hand och vara tacksam mot kommunen för att de kanske låter mig påverka hur min hjälp utförs.

Kenneth Johansson i LSS-kommittén hoppas att det ska gå att välja andra utförare genom att kommunerna utvecklar kundvalssystem.

– Det är klart Kenneth Johansson vill vara positiv, men det återstår att se vilka kommuner som ger den möjligheten, och även om de gör det är det fortfarande en insats som definieras som hemtjänst, säger Magnus.

FÖRÄNDRINGEN SKULLE enligt Magnus Krossén innebära att det blir upp till hans stadsdelsnämnd i Spånga-Tensta att besluta om han ska få anlita en annan utförare än kommunen, och vilka personer som ska ge honom boendestödet. Att den nya LSS-insatsen ska fungera som hemtjänst innebär att tjänstemän på ett annat sätt styr över utförandet och att hans assistenter får en annan yrkesroll.

– Risken är att det blir korta arbetspass, där personalen åker runt mellan många olika personer. Då blir det svårt att behålla de personer jag har idag, eftersom de valt att arbeta som assistenter. Även om de får vara kvar hos mig har jag svårt att tro att de vill arbeta i en hemtjänstliknande insats.

Det sätt som Spånga-Tenstas stadsdelsnämnd idag bedömer och beviljar hans assistanstimmar ger enligt Magnus Krossén en föraning om hur den nya LSS-insatsen kan komma att se ut.

FOTO: CHARLOTT KROSSÉN

Magnus Krossén i Peking under Paralympics med sin assistent Bengt-Erik Olsson och dottern Wilhelmina. Magnus är orolig för att det kommer bli svårt att resa med assistent med de nya reglerna.

– Utgångspunkten vid LSS ska vara att individens behov avgör, men min stadsdel utgår från egna normer! I samband med ett överklagande till länsrätten fick jag checklisten för hur assistanstimmar ska bedömas faxad till mig och det var exakt samma som för hemtjänst. Om jag får den nya LSS-insatsen kommer man sannolikt att använda hemtjänstnormer också för hur stödet ska ges.

Magnus Krossén är rädd för följderna för hela hans familj, inte minst för hans sexåriga dotter Wilhelmina. Idag är det en stor sak för henne när en assistent slutar och helt plötsligt försvinner, och om det skulle komma många olika personer blir det väldigt rörigt och otryggt. I en hemtjänstinsats planeras stödet vanligtvis i förväg, vilket gör det svårare att göra spontana saker.

– Hela min roll som far och make kommer att bli förändrad, om jag inte längre kan göra saker självständigt eller spontant. I assistansen kan jag själv planera och fördela min tid, och exempelvis göra saker på egen hand tillsammans med min dotter.

Magnus Krossén är även orolig för att hans hustru ska behöva hjälpa honom mer i vardagen, vilket skulle kunna påverka deras relation.

– Jag skulle överhuvudtaget bli mer beroende av att andra personer gör saker åt mig.

IDAG TÄVLAR MAGNUS KROSSÉN i rullstolsrugby vilket innebär regelbundna resor både inom Sverige och utomlands. Ledsagning ska visserligen ingå i "personlig

service med boendestöd", men samtidigt sägs det att omfattande stödbehov i samband med återkommande aktiviteter utanför bostaden inte ska täckas.

– Tjänstemän kommer att sitta och bedöma rimligheten i vad jag använder tiden till. Om kommunen exempelvis sätter upp en gräns på en veckas resa utomlands per år, blir det svårt för mig att komma iväg på utlandsturneringar och ha med min assistent.

Även omkostnaderna till assistenterna under resorna kan hindra Magnus Krossén att fortsätta tävla. Idag betalar stadsdelsnämnden ut ett belopp som motsvarar den statliga assistansersättningen på 247 kr per assistanstimme, från den summan kan han fördela medel till omkostnader. Om den nya insatsen fungerar som vid ledsagning, beviljas alla omkostnader separat.

– Jag tror inte det skulle bli mer generöst i "personlig service", tvärtom kommer de att granska varje extra utgift, vilket kan handla om resor och hotellrum när jag är ute och tävlar, säger Magnus Krossén.

Magnus Krossén tror inte politikerna inser vidden och skillnaden i livskvalitet för de personer som får sin assistans borttagen, man kan dessutom se det i ett samhällsekonomiskt perspektiv säger han.

– Bland annat Socialstyrelsen har visat att det kostar mer att hantera hemtjänst än assistans. Varför man då vill ta bort en fungerande stödform som tillfört så mycket livskvalitet för så många, det är för mig obegripligt, säger Magnus Krossén.

Kenneth Westberg

Var femte blir av med sin

Minst en femtedel, kanske en fjärdedel av alla som idag har personlig assistans kan komma att förlora den om LSS-kommitténs slutbetänkande blir verklighet.

DE SOM FÖRLORAR ASSISTENSEN får istället LSS-insatsen "personlig service med boendestöd", som ska tillhandahållas av kommunerna, vara maximerad till 40 timmar per vecka och utgå från hemtjänstens definition.

De som antas beröras är 3 000 personer med kommunala LSS-beslut på personlig assistans, alla som vid en mer återhållsam enhetlig behovsbedömning hamnar under 20 timmar grundläggande behov per vecka samt

ca 600 som har personlig assistans enligt LASS via det grundläggande behovet "ingående kunskap".

Ledsagning ska ingå i den nya LSS-insatsen samtidigt som den inte ska täcka omfattande stödbehov i samband med återkommande aktiviteter utanför bostaden eller i samband med t.ex. ett förvärvsarbete eller längre resor. I sådana situationer ska insatsen kombineras med annat stöd, som hemtjänst eller personligt biträde.

Kenneth Johansson, ordförande i LSS-kommittén och socialutskottet

Vad innebär det att LSS-insatsen "personlig service med boendestöd" utgår från hemtjänstens definition?

– Att det är service och omvårdnad i det egna hemmet, men den ska dessutom innehålla ledsagning som utgår som insats för att istället ingå i "personlig service med boendestöd".

Vad är skillnaden mellan "personlig service med boendestöd" och hemtjänst?

– Att det är en LSS-insats som är avgiftsfri. Insatsen är tryggare och det finns tydligare möjligheter att överklaga beslut. Den skillnad gentemot assistans som har tagits upp, och som det ligger något i, är valfriheten.

Att det inte finns en rätt att välja vem som ger stödet?

– Att det inte finns någon absolut rätt, ja. Då är mitt motargument att detta ska förändras genom exempelvis lag om valfrihetssystem, LOV, där kommunerna kan utveckla system där den enskilde kan välja. Många kommuner utvecklar också brukarstyrd hemtjänst.

Kan det då inte bli olika beroende på vilken kommun du bor i?

– Ja, där har du ju en poäng, så är det ju. Men här hoppas jag också att LSS-insatsen "personlig service med boendestöd" ska utveckla hemtjänsten, att den blir en puff på den så att säga.

Hur ser du på att personer som haft kommunala assistansbeslut i över tio år, och rättat in sitt liv efter detta, förlorar insatsen och tvingas ställa om sina liv till LSS-insatsen "personlig service med boendestöd"?

– Det behöver inte bli till en negativ förändring, det kan också bli positivt beroende på hur den nya insatsen utvecklas.

Men det innebär en osäkerhet inför framtiden?

– Ja, så är det i allt förändringsarbete, och det kan jag ha respekt för.

Linnea Darell, FP, LSS-kommittén

Enligt Linnea Darell, ledamot för Folkpartiet liberalerna i LSS-kommittén, bör de som tidigare haft assistans få vara kvar hos sina assistansanordnare, den valmöjligheten bör enligt henne skrivas in i lagen när propositionen skrivs.

– Den som haft assistans och valt en anordnare bör kunna behålla den.

personliga assistent

Finns det inte en risk att kommunerna kommer att kunna avgöra detta?

– Det har blivit en praxis att valfrihet och självbestämmande bara gäller personlig assistans men det borde gälla i hela LSS.

”Den som valt en anordnare bör kunna behålla den”

Enligt slutbetänkandet ska nya LSS-insatsen ”personlig service med boendestöd” ha en maxgräns på fyrtio timmar, idag tycker Linnea Darell att man borde överväga att ändra även på den nivån.

– Det har kritiserats på många remisskonferenser, och man bör lyssna på kritiken. Det får inte bli så att de som behöver mer än 40 timmar i veckan får både ”personlig service med boendestöd” och hemtjänst, då blir insatserna splittrade och man riskerar att förlora helhetssynen, säger Linnea Darell.

Lena Retzius, Kommunal

Enligt Lena Retzius, ombudsman och företrädare på Kommunal för cirka två tredjedelar av landets assistenter, innebär den nya LSS-insatsen att de assistenterna skulle få arbeta i en mer hemtjänstlik insats. Lena Retzius är mycket kritisk till detta.

– En ny yrkesgrupp skapas där yrkesrollen och arbetsförhållandena är mycket oklara, är det assistans, hemtjänst eller ett mellanting? Vi är kritiska till att tiden för förflyttning mellan brukarna inte inkluderas i arbetstiden, det ger uppsplittrade scheman och dåliga anställningsvillkor.

Lena Retzius tror att tanken bakom den nya insatsen är att spara pengar, eftersom den har ett tak på 40 timmar/vecka.

– Ja, man vill sätta ett golv för kostnaden och låta

kommunerna ta över, säger Lena Retzius som även tror att brukarnas möjligheter till ett fritt och självständigt liv kommer att begränsas.

– Förslaget riskerar att leda till en institutionalisering där brukarens möjlighet att påverka sitt eget liv beskärs kraftigt.

Wenche Willumsen, DHR

Wenche Willumsen, intressepolitisk talesman på DHR, befarar att insatsen ”personlig service med boendestöd” kommer att bli mer hemtjänstlik än den ”hemtjänst i assistansliknande form” som många kommuner idag erbjuder.

– Enligt slutbetänkandet ska den nya LSS-insatsen organiseras efter definitionen hemtjänst vilket har en stark koppling till boendet, inget sägs om möjligheter att kunna studera eller arbeta – och ledsagning ingår endast till ”viss” del.

Wenche Willumsen befarar också att enhetliga behovsbedömningar som tillämpas återhållsamt leder till att fler hamnar under 20 timmar grundläggande behov per vecka, vilket innebär att även många med LASS-beslut idag kommer att hänvisas till den nya LSS-insatsen.

– Gränsen på 20 timmar borde tas bort, personlig assistans borde vara den självklara insatsen för alla med dagligt återkommande grundläggande behov.

Taket på 40 timmar per vecka ser Wenche Willumsen som en eftergift åt SKL, Sveriges kommuner och landsting. De som har mer än 40 timmar i ett kommunalt assistansbeslut får nu betydligt sämre livsvillkor menar hon, och om den nya insatsen kombineras med vanlig hemtjänst blir stödet uppsplittrat.

– Då hamnar du dessutom i den märkliga situationen att LSS-timmarna ska leda till ”goda levnadsvillkor” och SoL-timmarna till en ”skälig levnadsnivå” – hur går den ekvationen ihop, undrar Wenche Willumsen.

Kenneth Westberg

